

تاریخ اندیشه‌های سیاسی در غرب قبل از افلاطون تا قرن بیستم (۲)

(رشته علوم سیاسی)

دکتر فرهاد کرامت

سرشناسه	:	کرامت، فرهاد، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدید آور	:	تاریخ اندیشه‌های سیاسی در غرب قبل از افلاطون تا قرن بیستم (۲) (رشته علوم سیاسی)/ تالیف فرهاد کرامت، ویراستار علمی محمدرضا حاتمی؛ تهیه و تولید دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۷.
مشخصات نشر	:	۲۲۰ ص.
مشخصات ظاهری	:	دانشگاه پیام نور؛ ۲۵۱۲. گروه علوم سیاسی؛ ۱/۲۵
فروست	:	978 - 964 - 14 - 0559 - 7
شابک	:	فیپا
وضعیت فهرست نویسی	:	کتابنامه.
یادداشت	:	علوم سیاسی - تاریخ - آموزش برنامه‌ای
موضوع	:	Political science -- History -- Programmed instruction
موضوع	:	علوم سیاسی - تاریخ - قرن ۲۰ م.
موضوع	:	Political science -- History -- 20th century
شناسه رده	:	حاتمی، محمدرضا، ۱۳۴۳ - (علوم سیاسی)، ویراستار
شناسه افزوده	:	دانشگاه پیام نور، دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی
شناسه افزوده	:	دانشگاه پیام نور
شناسه افزوده	:	Payam Noor University
رده بندی کنگره	:	JA۸۱/ک۴ت۳ ۱۳۰۰
رده بندی دیویی	:	۳۰۰/۰۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۴۰ ۴۳

پیام نور

تاریخ اندیشه‌های سیاسی در غرب قبل از افلاطون تا قرن بیستم (۲)

مؤلف: دکتر فرهاد کرامت

ویراستار علمی: دکتر محمدرضا حاتمی

تهیه و تولید: دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و توزیع دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول بهمن ۱۳۹۷

شابک: ۷ - ۵۵۹ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0559 - 7

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید.

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه‌برداری، نشر و ترجمه، چاپ، افست، توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پشت و روی جلد و ... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند)

قیمت: ۱۳۵۰۰۰ ریال

آدرس فروشگاه مرکزی چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور: تهران، خیابان شهید رجایی،
نرسیده به تقاطع آزادگان، جنب ورزشگاه یادآورن. تلفن: ۵۵۵۰۲۱۰۴ - ۵۵۰۰۹۸۳۸

سایت فروش اینترنتی: <http://digibook.pnu.ac.ir>

فهرست مطالب

پیشگفتار		سیزده
فصل اول. آغاز نگرشی جدید		۱
هدف کلی		۱
هدف‌های یادگیری		۱
مقدمه		۱
۱-۱ اروپا در قرون وسطا		۲
۱-۱-۱ مؤلفه‌ها و عناصر قرون وسطا		۳
۱-۱-۲ نوزایی (رنسانس)		۵
۱-۱-۳ اصلاحات دینی (رفورماسیون)		۸
۱-۱-۴ تأثیر رنسانس بر رفورماسیون		۹
۱-۱-۵ سرمایه‌داری (بورژوازی)		۱۰
۲-۱ توماس مور (۱۴۷۸-۱۵۳۵)		۱۳
۳-۱ مارتین لوتر (۱۴۸۳-۱۵۴۶)		۱۸
۱-۳-۱ بنیاد اندیشه‌های لوتر		۲۰
۱-۳-۱-۱ اندیشه‌های کلامی		۲۰
۱-۳-۱-۲ اندیشه‌های سیاسی		۲۲
۴-۱ ژان کالوین (۱۵۰۹-۱۵۶۴)		۲۵
خلاصه فصل اول		۲۷
خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل اول		۲۸
فصل دوم. آموزگار شهریاران		۳۱
هدف کلی		۳۱

۳۱	هدف‌های یادگیری
۳۱	مقدمه
۳۲	۱-۲ زندگی نیکولو ماکیاولی (۱۴۶۹-۱۵۲۷).....
۳۴	۲-۲ نگاه به انسان
۳۶	۳-۲ روش ماکیاولی
۳۷	۴-۲ مذهب و سیاست
۳۸	۵-۲ کفایت سیاسی و بخت
۳۹	۶-۲ اخلاق و سیاست
۴۱	۷-۲ توصیه‌های ماکیاولی به شهریار
۴۲	۸-۲ انواع حکومت
۴۴	۹-۲ راهب و تدبیر جنگ
۴۶	۱۰-۲ نفوذ بین امپراتوری‌های شرق و غرب
۴۷	خلاصه فصل دوم
۴۸	خودآزمایی چهار گزینه‌ای فصل دوم
۵۱	فصل سوم. پدر حاکمیت
۵۱	هدف کلی
۵۱	هدف‌های یادگیری
۵۱	مقدمه
۵۲	۱-۳ زندگی ژان بُدن (۱۵۳۰-۱۵۹۶).....
۵۳	۲-۳ روش بُدن
۵۴	۳-۳ لزوم برقراری قوانین طبیعی بر مردم
۵۴	۴-۳ تعریف دولت
۵۵	۵-۳ حاکمیت
۵۶	۱-۵-۳ ویژگی‌های حاکمیت
۵۷	۶-۳ هدف و اشکال حکومت
۵۸	۷-۳ در فضیلت پادشاهی
۶۰	خلاصه فصل سوم
۶۱	خودآزمایی چهار گزینه‌ای فصل سوم
۶۳	فصل چهارم. نخستین ماده‌گرای جدید
۶۳	هدف کلی
۶۳	هدف‌های یادگیری
۶۳	مقدمه
۶۴	۱-۴ زندگی توماس هابز (۱۵۸۸-۱۶۷۹).....
۶۶	۲-۴ علم و معرفت از دیدگاه هابز

۶۸	۳-۴ در باب انسان
۶۹	۴-۴ وضع طبیعی
۷۲	۵-۴ کارکرد عقل در وضع طبیعی
۷۳	۶-۴ قانون طبیعی
۷۵	۷-۴ قرارداد اجتماعی
۷۶	۸-۴ هابز و روابط بین الملل
۷۷	خلاصه فصل چهارم
۷۸	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل چهارم

۸۱	فصل پنجم. بهترین لیبرال
۸۱	هدف کلی
۸۱	هدف‌های یادگیری
۸۱	مقدمه
۸۲	۱-۵ زندگی جان لا (۱۷۰۴-۱۶۳۲)
۸۳	۲-۵ علم و معرفت از دیدگاه جان لا
۸۵	۳-۵ نظریه اخلاق
۸۵	۴-۵ طبیعت انسان
۸۶	۵-۵ قانون طبیعی
۸۸	۶-۵ وضع طبیعی
۹۰	۷-۵ قرارداد اجتماعی
۹۱	۸-۵ شکل حکومت
۹۲	۹-۵ مالکیت
۹۳	۱۰-۵ هدف حکومت
۹۴	۱۱-۵ تقسیم قوا
۹۷	۱۲-۵ انحلال حکومت
۹۹	۱۳-۵ رابطه دین و دولت
۱۰۱	خلاصه فصل پنجم
۱۰۱	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل پنجم

۱۰۳	فصل ششم. نظریه پرداز تفکیک قوا
۱۰۳	هدف کلی
۱۰۳	هدف‌های یادگیری
۱۰۳	مقدمه
۱۰۴	۱-۶ زندگی شارل دو مونتسکیو (۱۶۸۹-۱۷۵۵)
۱۰۵	۲-۶ روش‌شناسی
۱۰۷	۳-۶ طبیعت و ماهیت انسان

۱۰۹	۴-۶ وضع طبیعی
۱۰۹	۵-۶ مفهوم قانون و انواع آن
۱۱۱	۶-۶ تأثیر شرایط اقلیمی بر جامعه و سیاست
۱۱۲	۷-۶ بنیاد و جوهره حکومت
۱۱۳	۸-۶ انواع حکومت
۱۱۵	۹-۶ تعلیم و تربیت
۱۱۵	۱۰-۶ آزادی و تفکیک قوا
۱۱۹	خلاصه فصل ششم
۱۲۰	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل ششم
۱۲۳	فصل هفتم منتقد نمدن
۱۲۳	هدف کلی
۱۲۳	هدف‌های یادگیری
۱۲۳	مقدمه
۱۲۴	۱-۷ زندگی ژان ژاک روسو (۱۷۱۲-۱۷۷۸)
۱۲۷	۲-۷ طبیعت انسانی
۱۲۹	۳-۷ تشکیل جوامع سیاسی
۱۳۱	۴-۷ قرارداد اجتماعی
۱۳۳	۵-۷ اراده عمومی
۱۳۴	۶-۷ حاکمیت
۱۳۶	۷-۷ قانون و قانونگذاری
۱۳۷	۸-۷ مفهوم حکومت
۱۳۷	۹-۷ انواع حکومت
۱۳۹	۱۰-۷ تفکیک قوا
۱۴۰	۱۱-۷ مسئله دین
۱۴۱	۱۲-۷ تعلیم و تربیت
۱۴۱	خلاصه فصل هفتم
۱۴۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل هفتم
۱۴۵	فصل هشتم. محافظه کار تمام عیار
۱۴۵	هدف کلی
۱۴۵	هدف‌های یادگیری
۱۴۵	مقدمه
۱۴۶	۱-۸ زندگی ادmond برک (۱۷۹۷-۱۷۲۹)
۱۴۷	۲-۸ سرشت و ماهیت انسان
۱۴۷	۳-۸ دانش انسان

۱۴۸	۴-۸ اهمیت و ستایش از سنت و عرف
۱۴۹	۵-۸ نظم بنیادین اجتماع
۱۵۰	۶-۸ محکومیت تحولات ناگهانی و انقلابی
۱۵۱	۷-۸ نهادهای اجتماعی عقل انباشته شده در تاریخ
۱۵۲	۸-۸ آزادی
۱۵۳	۹-۸ رفاه فردی و رفاه اجتماعی
۱۵۳	۱۰-۸ دولت
۱۵۴	۱۱-۸ عدم اعتقاد به مدل ثابت حکومتی و دموکراسی
۱۵۶	۱۲-۸ پاسداری از مالکیت
۱۵۶	خلاصه فصل هشتم
۱۵۷	خودآزمایی - رگ: پنهان فصل هشتم
۱۶۱	فصل نهم. اصالت لذت سودمندی
۱۶۱	هدف کلی
۱۶۱	هدف های یادگیری
۱۶۱	مقدمه
۱۶۲	۱-۹ زندگی جرمی بنتام (۱۷۴۸-۱۸۳۱)
۱۶۳	۲-۹ روش شناخت
۱۶۳	۳-۹ طبیعت انسان
۱۶۴	۴-۹ اصل سودمندی
۱۶۶	۵-۹ ضمانت های اجرایی
۱۶۷	۶-۹ اخلاق
۱۶۷	۷-۹ دولت و حکومت
۱۶۸	۸-۹ قانون و قانونگذاری
۱۶۹	۹-۹ حمایت از اقتصاد بازار آزاد و مالکیت
۱۷۰	خلاصه فصل نهم
۱۷۱	خودآزمایی چهارگزینه ای فصل نهم
۱۷۳	فصل دهم. مبارز استبداد اکثریت
۱۷۳	هدف کلی
۱۷۳	هدف های یادگیری
۱۷۳	مقدمه
۱۷۴	۱-۱۰ زندگی جان استوارت میل (۱۸۰۶-۱۸۷۳)
۱۷۵	۲-۱۰ نگاه به انسان
۱۷۷	۳-۱۰ معرفت شناسی جان استوارت میل
۱۷۸	۴-۱۰ فایده گرایی میل

۱۸۰	۵-۱۰ آزادی
۱۸۲	۶-۱۰ استبداد اکثریت
۱۸۳	۷-۱۰ اخلاق
۱۸۴	۸-۱۰ حکومت مطلوب
۱۸۶	۹-۱۰ حقوق زنان
۱۸۷	خلاصه فصل دهم
۱۸۸	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دهم
۱۹۱	فصل یازدهم. واعظ و مبلغ امر مطلق
۱۹۱	هدف کلی
۱۹۱	هدف‌های یادگیری
۱۹۱	مقدمه
۱۹۲	۱-۱۱ زندگی گنودرگ رلهلم فریدریش هگل (۱۷۷۰-۱۸۳۱)
۱۹۳	۲-۱۱ دانش و معرفت
۱۹۴	۳-۱۱ مفهوم مثال یا ایده و روح
۱۹۵	۴-۱۱ دیالکتیک
۱۹۶	۵-۱۱ حرکت دیالکتیکی در جامعه
۱۹۹	۶-۱۱ آزادی
۲۰۰	۷-۱۱ تفاوت بین ملت‌ها
۲۰۰	۸-۱۱ دولت ملی و دولت جهانی
۲۰۱	۹-۱۱ عدم نفی جنگ
۲۰۱	۱۰-۱۱ ساختار حکومتی
۲۰۲	خلاصه فصل یازدهم
۲۰۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل یازدهم
۲۰۵	فصل دوازدهم. تاریخ می‌کوشد نوعی علم شود
۲۰۵	هدف کلی
۲۰۵	هدف‌های یادگیری
۲۰۵	مقدمه
۲۰۶	۱-۱۲ زندگی کارل مارکس (۱۸۱۸-۱۸۸۳)
۲۰۷	۲-۱۲ طبیعت انسان
۲۰۸	۳-۱۲ ماتریالیسم تاریخی (ماده‌گرایی تاریخی)
۲۰۹	۴-۱۲ کار
۲۱۰	۵-۱۲ ارزش اضافی
۲۱۰	۶-۱۲ مراحل تاریخ
۲۱۱	۷-۱۲ انقلاب

۲۱۲	خلاصه فصل دوازدهم
۲۱۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوازدهم
۲۱۵	پاسخنامه خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای
۲۱۷	منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

هستی‌شناسی یکی از بنیادی‌ترین مسائلی است که چهارچوب ذهنی انسان‌ها را هدایت می‌کند. هستی‌شناسی در حقیقت به‌دیدگاه و جهان‌بینی درباره ماهیت موجود موجودات هستی اشاره دارد. یونانیان اثر واثه کیهان‌شناسی برای توصیف آن استفاده می‌کردند. هستی‌شناسی مدرن با هستی‌شناسی یونان باستان و قرون وسطا تفاوت دارد (Korab, 2012: xi). سده هفدهم که شروع تحولات مدرن از جنبه علمی بود، سرآغازی برای پرسش از هستی نیز بود و با توجه به معرفت‌شناسی دوران مدرن، هستی‌خصلتی مادی، مکانیکی و ریاضی‌گونه در قالب قوانین مشخص پیدا کرد که خود این مسئله ناشی از تحولات عظیم مادی در قلمرو فناوری و نیروی تولیدی جوامع اروپایی بود.

در قرون وسطا یک نقطه ارشمیدسی وجود داشت که اساساً به آن انسان، جهان و انسان را تعریف می‌کرد. یعنی ملاک‌های ارزیابی انسان‌ها در بیرون از وجود او قرار داشتند، ولی در عصر مدرن، همه این ملاک‌ها به یک سوژه، یعنی به انسان یا فاعل شناسا، تقلیل یافتند. دیگر نقطه ارشمیدسی در بیرون از کیهان و هستی وجود نداشت و انسان ملاک همه چیز شد. در عصر مدرن، عدالت کیهانی یونان که مبتنی بر رعایت حدود میان انسان، جامعه، و طبیعت بود، درهم شکسته شد و انسان به عنوان سرور کائنات، حق‌مدار شد. بنابراین انسان‌شناسی، حاصل توجه جدید انسان به خویش است که در عصر مدرن از حاشیه به مرکز کشیده و همچون عنصر مرکزی، شناخته و از عمل‌شونده به عمل‌کننده بدل شد. پس از قرن هجدهم به‌ویژه از عصر روشنفکری به این طرف، انسان در محور جهان قرار گرفت.

بی‌تردید انسان پیچیده‌ترین و کامل‌ترین موجود روی زمین است، به نحوی که حتی امروزه با گسترش علم و دانش، بزرگ‌ترین عالمان نیز از شناخت انسان با همه ابعاد و استعدادهایی که در خود دارند، به‌طور کامل ناتوان‌اند. به‌راستی که انسان همان موجودی است که خداوند پس از خلق او به‌خود تبریک گفت، زیرا روح خود را در آن دمیده است و او را خلیفه خود بر زمین قرار داده‌است. در عصر جدید در غرب که بشر دچار علم‌زدگی شده و دین را به‌حاشیه رانده‌است، تصور این است که می‌توان با حذف معنویت از زندگی انسان و تک‌بعدی تعریف کردن، انسان را به‌سعادت رساند.

در کنار مسائلی چون هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و روش‌شناسی، انسان‌شناسی قرار دارد که یکی از مهم‌ترین ابعادی است که ذهن فیلسوفان را به‌خود مشغول داشته‌است، زیرا انسان‌محور و به‌یک معنا، موضوع غالب مسائل انسانی یا مرتبط با آدمی است. دین، علم، عقل، معرفت، اخلاق، هنر، سیاست، جامعه و حکومت و مفاهیمی از این دست بدون وجود انسان و حتی تصور او، موضوعی نخواهند داشت. از این‌رو تمام نظام‌های فکری و فلسفی در طول تاریخ، به‌انسان و شناسایی او عنایت داشته‌اند و به‌همین سبب است که برای هر متفکری که دستگاه فکری دارد یا پروژه‌ای را در عرصه‌های مذکور اجماعاً تبیین می‌کند ضروری است که تعریفی از انسان و چستی او ارائه کند و به‌همین دلیل نیز است که هر نظام سیاسی، فلسفی، علمی، عرفی و هر طرز تفکری که بر زندگی بشر سایه می‌اندازد، تعریفی از انسان ارائه می‌دهد. با این دیدگاه، پایه و اساس اندیشه هر متفکری به‌دیدگاه آن اندیشمند به‌انسان برمی‌گردد و در نتیجه هر اندیشمندی با تصور خاصی که از انسان ارائه می‌دهد، پله‌های دیگر اندیشه‌اش را ترسیم می‌کند. از این‌رو می‌توان ادعا کرد که پایه و اساس اندیشه هر متفکری را باید در انسان‌شناسی آن متفکر جست‌وجو کرد، زیرا انسان‌شناسی هر تفکری بیانگر همه آرمان‌ها و طرح‌های آن متفکر برای انسان است و در نتیجه اساساً همان‌طور که ذکر شد همه مسائل مطرح‌شده از جمله دین، علم، معرفت، اخلاق، سیاست، جامعه، حکومت و تعلیم و تربیت، همه بر مدار انسان‌شناسی متفکران قرار گرفته‌است و به‌بیان بهتر همه این مؤلفه‌ها به‌انسان‌شناسی و معرفت‌شناسی اندیشمندان برمی‌گردد.

همان‌طور که خواهیم دید در طول تاریخ، اندیشمندان به‌انسان و انسان‌شناسی توجه خاصی داشته و مکاتب مختلف چه آسمانی و چه زمینی براساس انسان‌شناسی

خود، قوانین و برنامه‌های سیاسی، اجتماعی، اخلاقی و ... خود را ارائه می‌دهند. بنابراین تمام اندیشمندان چه غربی و چه شرقی قبل از اینکه اندیشه خود را مطرح کنند، نیازمند بحث و فهم درباره انسان‌اند. تعریف از انسان، نشان‌دهنده توصیه‌هایی است که اندیشمندان درباره مسائل مختلف دارند. از آنجاکه هر متفکر انسان‌شناسی، اندیشه متفاوتی دارد، پس بدیهی است که وقتی طرز نگاه به انسان متفاوت باشد، قهرأ اندیشه‌ها و تفکراتی هم که شکل می‌گیرد، متفاوت خواهد بود. این مطلب را با گفته‌ای از ارنست کاسیرر پایان می‌دهم؛ او معتقد است که دانشمندان، سیاستمداران، جامعه‌شناسان، زیست‌شناسان، روان‌شناسان، مردم‌شناسان و اقتصاددانان همگی از زاویه دید خاص خود به مسئله می‌نگرند. هر نویسنده‌ای در آخرین تحلیل، تحت تأثیر برداشت و ارزیابی خود از زندگی انسان قرار دارد.